

1921-08-18

AFSENDER

Johan Plesner

MODTAGER

Jens Ferdinand Willumsen

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Dansk

Afsendersted:

Firenze (Italien)

Omtalte personer:

Anna

Masolino da Panicale

Piero della Francesca

El Greco

Christen Købke

Masaccio

Dora Marie Alberta Plesner

Joh. Plesner

Ingeborg Sporon

Edith Willumsen

Omtalte steder:

Firenze, Italien

Napoli, Italien

Rom, Italien

Assisi, Italien

Venedig, Italien

Milano, Italien

Arezzo, Italien

Padova, Italien

Castiglione Olona, Italien

Paestum, Italien

Pompei, Italien

Arkivplacering:

J.F. Willumsens Museum

Arkivkasse: A/II/6 - PQ

DOKUMENTINDHOLD

Plesner vil gerne rejse ned til Willumsen og arbejde videre med bogen om El Greco. Han stiller dog en række betingelser, da han er nødsaget til at have en mindre indkomst. Plesner har været i Rom, hvor han afsendte en note om malteserridderne til Willumsen. Han har derudover besøgt biblioteket i Firenze for at finde flere informationer om denne orden.

TRANSSKRIFTION

Firenze 18 Aug 21.

Kære Hr Willumsen! Nu har jeg længe luret paa Tid og Lejlighed til at skrive Dem et forsvarligt langt Brev med Svar paa Deres Spørgsmaal og Beretning om min Færd; i Dag slog det mig, at første Del af Programmet ikke kan udsættes længere, og derfor er jeg skredet til Brevskrivning uden Forventning om at naa til 2den Del.

Først angaaende Greco-Bogen og Nizza. De veed, at efter de Beregninger vi stillede op i Foraaret angaaende min Rejses Varighed var vi klare over, at der ikke vilde kunne blive tale om Oversomring. Fru Willumsen spaaede endog, at jeg vilde vise mit magre Fysiognomi (med de hængende Træk) i Kbhvn. omkring 1 August. – Da Sagerne stod saaledes, betænkte jeg mig ikke paa at tage imod Napoli-Rejsen paa de givne Betingelser.

Forstærkningen paa de 300 Kr kunde maaske have betydet Mulighed for Oversomring; da jeg i Flg. de gamle Overslag i hvert Fald skulde hjem i Eftersommeren, mente jeg ikke der laa noget Forrædderi mod Dem i, om jeg modtog Pengene som blot og bar Hjælp til Forlængelse af Rejsen. Jeg tænkte: hjem skal jeg i hvert Fald.

De spørger: hvad nu med Bogen til Vinter? Og da svarer jeg ubetinget (de Betingelser, jeg maa stille, kommer senere): Jeg vil meget gerne til Nizza i Vinter og gøre Arbejdet færdigt.

Jeg indser vel, at der da først viser sig det store Spørgsmaal om Rejsepenge. Det maa dog kunne klares paa een eller anden Maade uden at komme til at gaa ud over Dem. Jeg gaar ud fra at De faar, eller rettere har faaet Understøttelsen til Udgivelsen, og tænker da, at der ogsaa maa være den Mulighed at De søger om og faar Hjælp til Sekretærhold. Skulde dette ikke kunne ordnes, maa jeg vel kunne rejse et Studielaan eller paa lignende Maade ordne Sagerne. Dette Spørgsmaal skal og kan ordnes. Det næste er, at min Moder skriver til mig: "Hvadenten Du nu bliver i Kbhvn. til Vinter, eller rejser til Nizza, saa maa Du tjene Penge. Din Faders Sygdom har været kostbar, og til Efteraaret maa han rimeligvis tage sin Afsked. Pensionen strækker ikke vidt." Dette har jeg maattet love at skrive til Dem. Nu tænker jeg mig eet à to. Enten bliver Deres Tilskud til

Sekretærhold saa rigeligt, at De kan give mig c 100 Frs om Maaneden, eller ogsaa bliver vi enige om, at jeg et bestemt Antal Dage om Maaneden skriver Bladartikler hjem, saaledes at dette kan indbringe mig en tilsvarende, beskeden Sum. Bl.a. vilde et Par Artikler om Emnet "Willumsen" sikkert finde en god Modtagelse; hvorvidt saadanne Skrivelser vilde behage Dem bliver jo imidlertid et nyt Spørgsmaal til de mange andre.

Imidlertid, jeg brænder af Iver efter at

gaa videre med Greco-Bogen og er spændt paa at vide Deres Mening om mine Forslag.

-

Det er kedeligt, at Deres Note om Malteserridderen først kom mig i Hænde, efter at mit Romer-ophold var slut. Var jeg ikke blevet syg i Napoli og havde brugt saa mange Penge dernede havde jeg endda tænkt mig at gøre et anstændigt Ophold i Rom paa Hjemvejen. Nu blev jeg nødt til at foretage et ret forceret Tilbagetog mod Venezia, hvor en sidste lille Lire-Check venter mig – forhaabentlig venter mig. Da man ved at tage Billet til de store Distancer, paa een Gang tjener en Del Penge, var jeg tvunget til at tage Napoli-Firenze under eet. Billetten havde 6 Dages Varighed. Tidligere har jeg forsøgt at faa Lov at studere paa Vatikanets Bibliotek. De dermed forbundne Ceremonier varer et Par Dage, Studierne vilde tage mindst een og min Kalender viste mig da at jeg kom til at rejse videre en Søndag – dobbelt Pris – derfor endnu en Dag i Rom. Dertil havde jeg ikke Raad, og derfor haabede jeg paa det store Biblioteca Nazionale i Firenze. Mine overskydende Dage – 3½ i alt - har jeg anvendt i Assisi (de 2½) og Arezzo (den eene) og de var for saa vidt ikke spildt. Her til Firenze kom jeg i Gaar Eftermiddags. Hele Dags Formiddag har jeg tilbragt paa Biblioteket med at søge Bøger om Malteser-ridderne. Jeg fik Lov til selv at gaa i Katalogværelset og undersøgte baade Emne-Kataloger og de systematiske Seddel-Kataloger, samt Leksikonernes Literaturfortegnelser – men intet fandt jeg. Mon ikke man skulde kunne være heldigere i det kgl. Bibliotek i København. Det er i hvert Fald i bedre Orden end Italiens største Bogsamling. Jeg har her faaet Indblik i en Uorden og Forvirring, er stødt paa en Uvidenhed som er rent legendarisk. Bøger, som var indført i det gamle Emnekatalog manglede i det systematiske, Betjeningen vidste intet o.s.v. Dette er den eneste af Deres Komisioner, som jeg ikke har faaet udført. Hvad der mangler i Venedig og Milano, haaber jeg ogsaa at faa gjort.

Der er nu lidt Plads til kort Beretning. Laa 8 Dage syg paa Hotellet i Napoli, 40° Feber. Kom vaklende ud til Albergo del Sole og fik Pasning. Var dér 3

Uger. De sidste 14 Dage kunde jeg gaa i Udgravningerne og lærte saaledes Pompeianerne nogenlunde at kende. De er imponerende, navnlig ved en klar kunstnerisk Logik. Næstsidste Dag var jeg i Pæstum, en stor Oplevelse; og vi slap afsted, før Malariamyggen var begyndt at sværme. I det sydlige fik jeg kun gjort yderst faa Optegnelser, lidt Suplementer i en Bog om Pompei. Dels var jeg meget sløj, dels er det antike et helt nyt Studium. – Nu, jeg er i det nordlige, er der atter blevet Brug for Pennen. Assisi med Modsætningen mellem den mørke GravKirke i Kælderen og den lyse festlige Overkirke, Arezzo med Piero degli Francesca's Fresker – minder iøvrigt om Købke. – De bedste Hilsener Deres hengivne

Johan Plesner

Rute: Padova, Venezia, Milano, Castiglione d'Olona (med Masolinis Fresker) næste Adresse maa vel blive poste restante Berlin. Bliver dér noget. Massacio paa Museet.

Mange Hilsener til Fru Willumsen og Børnene. Hvad De fortæller om Pigen Anna har gjort mig meget ondt.¹

18 Aug 21

Hvis De omtrent med det samme gider sende mig et Par Ord, tænker jeg, at et Kort (eller Brev) kan naa mig Poste restante Milano.

Fru Sporrøn er for Tiden taget ud til Havet. Jeg bor paa hendes Hotel. Tjeneren forsikrer, at da hun rejste, var hun helt rask.²

¹ Skrevet på s. 4 i venstre margen.

² Skrevet på d. 1 i venstre margen.

Frederic 18 Aug 21.

Kære Hr. Willumsen! Nu har jeg længe
lignet paa Tid & Lejlighed til at skrive Dem et
forvarligt langt Brev med Svare paa Deres Spørg-
maal & Beretning om min Færd; i Dag slog det
mig, at første Del af Programmet ikke kan ud-
sættes længere, og derfor er jeg skredet til Brev-
skrivning uden Forventning om at naa til 2den
Del.

Først angaaende Gues-Bozen & Niara. De
veed, at efter de Beregninger vi stillede op i Foraaret
angaaende min Reyses Varighed var vi klare over,
at der ikke vilde kunne blive tale om Over-
søring. Hr. Willumsen spaaede endog, at jeg vilde
vise mit mange Fysiognomi (med de mangende Træk)
i Klhum. omkring 1 August. - Da Sagerne stod
saaledes, betankte jeg mig ikke paa at tage ind
Napoli-Reysen paa de gamle Betingelser. For-
stærkningen paa de 300 Kr kunde maaske have
betydet Mulighed for Oversøring; ~~men~~ vilde da
jeg i Teg. de gamle Overslag i hvert Fald skulde
hjem; Eftersommeren mente jeg ikke der laa
noget Forcederi mod Dem i, om jeg modtog
Pengene som blot & bar Hjælp til Forlangelse
af Reysen. Jeg tænkte: hjem skal jeg i hvert
Fald.

De spørger: hvad om med Bozen til Vinter?
Og da svarede jeg ubetinget (de Betingelser, jeg
maa stille, kommer senere): Jeg vil meget gerne
til Niara i Vinter & gøre Arbejdet færdigt.

Fru Spørg er for Tidens tægt ind til Hævet. Og har paa Mandens Kotel. Tjeneren
passer, at de skal spole, var hun helt rask.

Jeg indser vel, at du da først vil se sig
dit store Spørgsmaal om Rejsepenge. Det maa
dog kunne klares paa een eller anden
Maade uden at komme til at gaa ud over
Dem. Jeg gaar ud paa at De faar, eller
rettere paa faaet Understøttelsen til Udgi-
velsen, og tænker da, at der ogsaa maa
være den Mulighed at De søger om 9 faar
Hjælp til Sekretarhold. Skulde dette ikke
kunne ordnes, maa jeg vel kunne rejse et
Studieleer eller paa lignende Maade ordne
Sagerne. Dette Spørgsmaal skal og kan ordnes.
Det næste er, at min Moder skriver til mig:
"Hvad enten du nu bliver i Kbhvn. til Vinter, eller
rejer til Nirra, saa maa du tjene ~~til~~ Pengene.
"Den Faders Sygdom har været kortvarig, og til
"Efteraaret maa han rimeligvis tage sin Af-
"sked. Pensionen strækker ikke vidt." Dette har
jeg maattet love at skrive til Dem. Nu tænker
jeg mig eet à to. Enten bliver Deres Tilskud
til Sekretarhold saa rigeligt, at De kan give
mig c. 100 Fcs om Maaneden, eller ogsaa bliver
i enige om, at jeg et bestemt Antal Dage om
Maanedes skriver Bladartikler hjem, saaledes
at dette kan indbringe mig en tilsvarende,
beskeden Sum. Bl. a. vilde et Par Artikler
om Emnet "Willumsen" sikkert finde en god
Modtagelse; hvorvidt saadanne Skrivelser vilde
behage Dem bliver jo imidlertid et nyt Spørgs-
maal til de mange andre.
Imidlertid, jeg brandes af Lov efter at

gaa videre med Gueso-Bozen og er spændt paa
at vide Deres Mening om mine Forslag.

Det er kedeligt, at Deres Note om Mal-
lesovrideren først kom mig i Haand, efter at
mit Romer-ophold var Slut. Var jeg ikke blevet
syg i Napoli og havde brugt saa mange Penge
diinende havde jeg endda tænkt mig at gøre et
anstændigt Ophold i Rom paa Hjemvejen. Nu
blev jeg nødt til at foretage et ret forceret Til-
bagetog mod Venezia, hvor en sidste lille Live-
checks ventte mig - for haabentlig ventte mig. Da
man ved at tage Billetter til de store Distancer
paa een Gang tjener en Del Penge, var jeg bekvemt
til at tage Napoli-Firenze under eet. Billetten
havde 6 Dages Varighed. Tidligere har jeg for-
sogt at paa Lov at studere paa Vatikanets
Bibliotek. De dermed forbundne Ceremonier
varer et Par Dage, Studierne vilde tage mindst
een og min Kalender viste mig da at jeg vilde
komme til at rejse videre en Søndag - dobbelt
Pris - derfor endnu en Dag i Rom. Dertil havde
jeg ikke Raad, og derfor haabede jeg paa det
store Biblioteca nazionale i Firenze. Mine 6
overskydende Dage - Sjældt - har jeg anvendt i
Assisi (de 2) og Arezzo (den een) og de var for
saa vidt ikke spildt. Her til Firenze kom jeg
i Gaar Eftermiddags. Hele Dags Formiddag har
jeg tilbragt paa Biblioteket med at søge Bøger
om Malteser-ridderne. Jeg fik Lov til selv at gaa
i Katalogværelset og undersøgte baade Emne-Katalogen

g de systematiske Seddel-Kataloger, samt
 Lexikonernes Litteraturfortegnelser — men intet
 fandt jeg. Mon ikke man skulde kunne væn
 meldigere i det kgl. Bibliotek i København. Det
 er i hvert Fald i bedre Orden end Italiens
 største Bogsamling. Jeg har her faaet Indblik
 i en Orden og Forvisning, er stødt paa en
 Uvidenhed som er rent legendarisk. Bøger,
 som var indført i det gamle Emnekatalog mang-
 lede i det systematiske, Betegnelingen vidste
 intet d.s.v. — Dette er den eneste af dees
 Kommissioner, som jeg ikke har faaet udført. Hvad
 der mangler i Venedig & Milano, haaber jeg snart
 at faa gjort.

Der er nu lidt Plads til kort Beretning. Laa 8 Dage
 sig paa Hotellet i Napoli, 40° Febr. Kom vaklende ud
 til Albergo del Sole og fik Pasning. Var der 3 Uger.
 De sidste 4 Dage kende jeg gaa i Udgravningerne
 og laute saaledes Pompeianerne ngentunde at kende.
 De er imponerende, navnlig ved en klar kunst-
 merisk Bogik. Næstsidste Dag var jeg i Pastum, en
 stor Oplevelse; og i slaaet afsted, for Malaria mygge-
 ne var begyndt at sværme. I det sydlige fik jeg
 kun gjort gderst faa Optegnelser, lidt Suplementer
 i en Bog om Pompei. Dets var jeg meget sløj, dels
 er det antike et helt nyt Spidium. — Mit jeg er
 i det nordlige, er der altet blevet Bort for Penna-
 Assisi med Modsætningen mellem den mørke Grav-
 kirke i Kaldereu og den lyse festlige Overkirke,
 Ceresio med Piero degli Francesca's Fresker — minder
 iøvrigt om Kjöbke. — De bedste Hilsener Dees kære
 forældre.

Rente: Padova, Venezia, Milano, Castiglione d'Olona
 (med Masolini's Fresker) næste Adresse man vil blive
 poste restanti Berlin. Bliver der vist. Massacois paa museet.

J. M. Andersen.

A II. 6 - 7

Mange Brevene til Fru Williamsen og Pige Anna har gjort mig meget ondt.

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

18 Aug 21
Hvis De omtrent med det samme
gider sende mig et Par Ord, tæn-
ker jeg, at et Kort (eller Brev) kan
naa mig Poste restante Milano: